

KOPSAVILKUMS PĒTĪJUMAM "ES FONDU 2014. – 2020. GADA PLĀNOŠANAS PERIODA IEGULDĪJUMU IKT- PIEEJAMĪBAS, E-PĀRVALDES UN PAKALPOJUMU ATBALSTA PASĀKUMU NOSLĒGUMA IZVĒRTĒJUMS"

Konteksts un izvērtējuma mērķis

Šis dokuments ir SIA "CETERA" nodevums Finanšu ministrijas iepirkumam "ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas perioda ieguldījumu IKT- pieejamības, e-pārvaldes un pakalpojumu atbalsta pasākumu noslēguma izvērtējums", iepirkuma identifikācijas numurs - FM2023/29 (TP IZV).

Nodevums ietver Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" (turpmāk – DP) 2. prioritārā virziena "IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi" (turpmāk – 2. PV) 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" (turpmāk – SAM 2.2.1) ieguldījumu lietderības, efektivitātes, ietekmes un ilgtspējas izvērtējumu, kas veikts atbilstoši iepirkuma tehniskajā specifikācijā noteiktajiem uzdevumiem un prasībām.

Dokumenta mērķis ir noformulēt Izvērtējuma gaitā iegūtos konstatējumus, atziņas un priekšlikumus, kas tiktu izmantoti SAM 2.2.1 ieguldījumu lietderības pamatošanai, kā arī kā arī IKT pārvaldības un e-pakalpojumu attīstības politikas pilnveidei Latvijā.

Izvērtējuma uzdevumi

1. Izvērtēt SAM 2.2.1. projektu ietvaros izstrādātos vai pilnveidotos koplietošanas risinājumus.
2. Veikt lietotāju aptauju par Valsts kancelejas īstenoto projektu ietvaros izstrādāto risinājumu (TAP portāla un Valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotās platformas) ieguvumiem.
3. Identificēt un aprakstīt SAM 2.2.1. ietvaros īstenotos projektus - labās prakses piemērus, kas devuši būtisku ieguldījumu nozares vai jomas efektivitātē vai izaugsmē, iestādes pamatdarbības procesa (biznesa) pilnveidē vai IKT rīku klientiem.
4. Izvērtēt SAM 2.2.1. ieguldījumu ietekmi uz mijiedarbību starp valsts un pašvaldību iestādēm.
5. Veikt SAM 2.2.1. ietvaros Rīgas valstspilsētas īstenotajā projektā un Ventspils pilsētas pašvaldības īstenotajā projektā (divi projekti) iesaistīto pašvaldību aptauju par projektu ietvaros radīto risinājumu lietojamību, ieguvumiem, problēmām.
6. Veikt SAM 2.2.1. projektu (vismaz 6-10 projektiem) ietvaros izstrādāto IKT risinājumu uzturēšanas izdevumu saturisku izvērtējumu pēc to ieviešanas produktīvā darbībā.
7. Izvērtēt, kā SAM 2.2.1. ietvaros īstenoto projektu rezultāti ir nodrošinājuši šādu Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam noteikto e-pārvaldes principu ieviešanu un vai SAM 2.2.1. projektu ieviešanā tika ievēroti pamatnostādnes uzskaitītie nosacījumi šo principu ieviešanai.
8. Sagatavot izvērtējuma ziņojumu, t.sk. 5 stratēģiskus ieteikumus.

Izvērtējuma atziņas

Atbildot uz izvērtējuma jautājumiem, izvērtējuma rezultātā ir definētas 45 atziņas, 32 ieteikumi un 6 stratēģiskie ieteikumi. Galvenie konstatējumi atbilstoši izvērtējuma jautājumiem (ar * atzīmēti jautājumi un konstatējumi, kas ir papildus darba uzdevumā norādītajam):

Q1. Kādi ir faktiskie ieguvumi no publiskajām investīcijām valsts pārvaldes pakalpojumu pārvaldības, datu pārvaldības un IKT pārvaldības jomās?

- A1. Projektu rezultāti, projektu ietekmes analīze, kā arī projektu dalībnieku viedokļi liecina par būtiskiem projektu īstenošanas faktiskajiem ieguvumiem.
- A2. Apzinot faktiskus projektu ieguvumus, tika konstatēts, ka plānoto ieguvumu realizācija tiek mērīta tikai daļēji.
- A3. Plānotie projektu ieguvumi atsevišķos projektos ne vienmēr ir pilnīgi, pamatoti un reālistiski.
- A4. Izdevumu-ieguvumu aprēķinu analīzes metodika ir ļoti sarežģīta un darbietilpīga konkrētajā situācijā.

Q2. Kādi ir TAP portāla ieguvumi?

- A5. TAP portāls tiek plaši izmantots un pārsniedz sākotnēji plānotos rādītājus
- A6. TAP portāls kopumā nodrošina lietotāju vajadzības
- A7. TAP portāla izmantošanas galvenie ieguvumi ir dokumentu saskaņošanas procesa ātruma un efektivitātes uzlabojumi, bet ar minimāliem izmaksu un sabiedrības līdzdalības ieguvumiem
- A8. TAP portāla lietotāju lietojamību un pieklūstamību vērtē kā labu
- A9. TAP portāla lietotāju atbalsts tiek vērtēts kā labs

Q3. Kādi ir tīmekļvietņu vienotās platformas (TVP) ieguvumi?

- A10. TVP ir plaši izmantots un pārsniedz sākotnēji plānotos rādītājus
- A11. TVP kopumā nodrošina lietotāju vajadzības
- A12. TVP izmantošanas galvenie ieguvumi kopumā sakrīt ar plānotajiem, vislielākie - vienota vizuālā identitāte, iestāžu atslogošana no tehnisku problēmu risināšanas, mazāki - resursu ekonomija un komunikācijas pilnveide
- A13. TVP datu apmaiņa ar iestāžu IS ir nebūtiska - galvenokārt ietver vakanču, pakalpojumu un iepirkumu informāciju
- A14. TVP lietotāju lietojamību un pieklūstamību vērtē kā labu, tai pašā laikā ir jāsakārto risinājuma uzturēšanas modelis kopumā
- A15. TVP lietotāju atbalsts tiek vērtēts kā labs

Q4. Kādi ir SAM ietvaros izveidoto koplietošanas risinājumu ieguvumi

- A16. Lai arī labi iecerēts, koplietošanas risinājumu pārvaldības ietvars nepilnīgs

- A17. Kopumā ir nodrošināta būtiskāko koplietošanas risinājumu izmantošana, tomēr koplietošanas risinājumu uzskaites nepilnību dēļ nav iespējams iegūt precīzus datus par koplietošanas risinājumu faktisko izmantošanu
- A18. Koplietošanas risinājumi, kuri tiek izmantoti, kopumā nodrošina to lietotāju vajadzības
- A19. Būtiskākie koplietošanas risinājumu ieguvumi ir saistīti ar elektronisku un tūlītēju datu apmaiņu un uz iedzīvotājiem vērstās komunikācijas pilnveidi
- A20. Koplietošanas risinājumi visbiežāk realizē datu apmaiņu ar iestāžu pamatdarbības, kā arī dokumentu vadības informācijas sistēmām, visvairāk nosūtāmie dati ietver ar e-adresi saistītos sūtījumus, personu un iepirkuma datus

Q5. Kādi ir veiksmes un neveiksmes faktori koplietošanas risinājumu izmantošanai?

- A21. Kā galvenos veiksmes faktoros un priekšnosacījumus var minēt koplietošanas risinājumu definēšanu un aprakstīšanu, kā arī to izveides un uzturēšanas finansējuma nodrošināšanu

Q6. Kādi ir labās prakses piemēri projektiem, kas devuši būtisku ieguldījumu jomas vai nozares efektivitātē?

- A22. SAM 2.2.1 ietvaros daudzi projekti ir devuši būtisku ieguldījumu jomas/nozares pilnveidē un uzskatāmi par labās prakses piemēriem.

Q7. Kādi ir pašvaldību koplietošanas risinājumu ieguvumi?

- A23. Pašvaldību klientu informācijas pārvaldības (PKIP) risinājumi citās pašvaldībās, izņemot Rīgas pašvaldību, praktiski netiek izmantoti.
- A24. PKIP risinājumi primāri nodrošina Rīgas pašvaldības vajadzības.
- A25. Ventspils projekta risinājumu izmantošana atbilst plānotajam.
- A26. Kopumā VDC projekta risinājumi nodrošina lietotāju vajadzības.
- A27. Galvenie VDC projekta ieguvumi ir resursu ietaupījums, kā arī valsts un pašvaldību pakalpojumu klāsta un kvalitātes pieaugums.
- A28. VDC risinājumu lietojamība kopumā ir laba.
- A29. Pašvaldību risinājumu jomā ir pārlieta atkarība no viena piegādātāja.

Q8. Vai SAM 2.2.1 projekti nodrošināja datu apmaiņu/vienreizes principu starp pašvaldībām un valsts pārvaldes institūcijām?

- A30. Kopumā SAM 2.2.1 projekti nodrošināja datu apmaiņu/vienreizes principu starp pašvaldībām un valsts pārvaldes institūcijām, tomēr prakse saskarņu izveidi konsolidēt viena projekta ietvaros neattaisnojās

Q9. Vai tika nodrošināta pašvaldību vajadzību ievērošana, īstenojot SAM 2.2.1 projektus?

A31. Kopumā pašvaldību sadarbība ar SAM 2.2.1 projektu īstenotājiem vērtējama kā laba, tomēr pašvaldības būtu vairāk jāiesaista ne tikai projektu plānošanas, bet arī īstenošanas laikā

Q10. Kāds ir faktisko uzturēšanas izdevumu apmērs un struktūra?

A32. Uzturēšanas izdevumi gadā aptaujātajiem projektiem sastāda vidēji 13% no risinājumu izveides izmaksām, kas atbilst nozares vidējiem rādītājiem

A33. No uzturēšanas izdevumiem lielākie izdevumi ir 31% - izmaiņu pieprasījumiem; 24% - IKT infrastruktūrai un ikdienas atbalstam/konsultācijām,

A34. Atsevišķu iestāžu papildus pieprasīto uzturēšanas izdevumu apjoms 4 no 6 gadījumiem atbilst pieprasījumam

Q11. Kādi ir SAM ietvaros veidoto IKT risinājumu uzturēšanas izaicinājumi?

A35. Nepietiekamie līdzekļi uzturēšanai – galvenie ar risinājumu uzturēšanu saistītie izaicinājumi

Q12. Vai ir sasniegti projektu mērķi un iznākumi?

A36. Kopumā ir sasniegti SAM 2.2.1 projektu mērķu rādītāji, taču projekta mērķi dažkārt neatspoguļo intervences nolūku un lietderību, kā arī bieži rādītāji neatspoguļo mērķu sasniegšanu

Q13. Vai ir nodrošināta plānošanas dokumentos iekļauto mērķu un uzdevumu izpilde valsts pārvaldes pakalpojumu pārvaldības, datu pārvaldības un IKT pārvaldības jomās, ņemot vērā investīcijas SAM 2.2.1.?

A37. SAM 2.2.1 rezultātu un iznākuma rādītāji ir sasniegti, nav datu par e-pakalpojumu izmantošanas pieaugumu

Q14. Kāda ir ieguldījumu efektivitāte 2.2.1. SAM un nacionālās politikas plānošanas un normatīvajos dokumentos noteikto mērķu sasniegšanā?

A38. Kopumā SAM 2.2.1 realizētie projekti nodrošināja SAM 2.2.1 un citos dokumentos noteikto mērķu sasniegšanu, taču trūkst datu kvantitatīvam ietekmes vērtējumam

A39. Kopumā projektu aktivitātes/iznākumi nodrošināja projektu mērķi sasniegšanu

Q15. Vai projektos tika ievēroti informācijas sabiedrība pamatnostādņēs u.c. dokumentos noteiktie pamatprincipi

A40. Kopumā projektu risinājumi atbilst e-pārvaldes pamatprincipiem.

A41. Kopumā SAM 2.2.1 ietvaros veidotie risinājumi atbilst IKT konceptuālajā arhitektūrā noteiktajiem principiem, tomēr atsevišķās jomās nav izdevies īstenot pilnā mērā

A42. VARAM kopumā nodrošināja IKT arhitektūras uzraudzību, taču atsevišķās jomās tā ir pilnveidojama

Q16. Kā ir vērtējams ir SAM 2.2.1 īstenošanas un uzraudzības kopējais ietvars?

- A43. Pārlietu daudz projekta dokumentu ar dublējošu saturu, liels slogs to sagatavošanā un uzturēšanā
- A44. Dažkārt pārlietu birokrātiska un ar faktiskiem riskiem nesamērojama projektu kontrole no CFLA puses
- A45. Netiek veikta visas projektu izvērtēšanai nepieciešamās informācijas apstrāde KPVIS

Stratēģiskie ieteikumi

Izvērtējuma rezultātā formulēti šādi stratēģiskie ieteikumi:

- ◆ S1. Plānojot un izvērtējot projektus, nodrošināt precīzas intervences loģikas esību, kas parāda skaidru sasaisti starp risināmo problēmu, intervences mērķiem, rezultāta rādītājiem, darbībām un iznākumiem un iznākuma rādītājiem, kā arī veikt šīs intervences efektivitātes izvērtējumu (VARAM, CFLA).
- ◆ S2. Nodrošināt rezultātu rādītāju, izvērstu iznākuma rādītāju (t.sk. koplietošanas risinājumu) un ieguvumu definēšanu un izpildes uzraudzību (VARAM, CFLA).
- ◆ S3. Precizēt kopējo publiskās pārvaldes IKT arhitektūru, t.sk. nosakot konkrētas prasības un vadlīnijas iestāžu veidotajām sistēmām, kā arī nodrošināt šīs arhitektūras īstenošanas uzraudzību (VARAM).
- ◆ S4. Precizēt un attīstīt koplietošanas risinājumu pārvaldības kārtību (t.sk. risinājumu definēšanas/uzskaites, finanšu, uzturēšanas u.c. aspektus) (VARAM, FM).
- ◆ S5. Atvērtā koda principa iedzīvināšana publiski finansēto IKT risinājumu izstrādē (VARAM).
- ◆ S6. Projektu īstenošanas administratīvā sloga mazināšana (CFLA, VARAM).